

GRATIS EILANDMAGAZINE

Lekker leven op SCHOUWEN-DUIVELAND

MAGAZINE
EILANDMARKETING
SCHOUWEN-DUIVELAND
VOORJAAR 2025

**Nelli
Cooman**
KWAM THUIS IN
Nieuwerkerk

Fietsen
OP DE GRENS VAN
land en water

**Schouwse
bakker Arjan**
BAKT ZE BRUIN
in Frankrijk

ONTDEK HOE UNIEK EN HEERLIJK WE OP SCHOUWEN-DUIVELAND WONEN, WERKEN EN LEVEN

NELLI COOMAN
KWAM THUIS IN NIEUWERKERK

OPVALLENDE AFVALHELDEN

thuis
OP HET STRAND

en route

FIETSEN VAN HAVEN TOT HAVEN

DE MAN ACHTER HET POPULAIRSTE
INSTA-ACCOUNT VAN SCHOUWEN-DUIVELAND

podcast
OVER DE GAST

tip: dip!

bakken
VOL AMBITIES

Volg(ens)
ONS...

inhoud

3 Editorial /// 4-5 Grôds op /// 6-7 Nelli Cooman kwam thuis in Nieuwerkerk
/// 8-9 Opvallende afvalhelden /// 10 Schouwen-Duiveland in feite(n) /// 11 Test je wapenschildenkennis
/// 12-13 Eries vond de liefde én een nieuwe baan in Bruinisse /// 14-15 Vlasteelt bij Dreischor
/// 16-17 Stik(jes) grôds /// 18-19 Thuis op het strand /// 20-21 De varens van Vitro plus
/// 22-23 Eilandkaart /// 24-25 Fietsen van haven tot haven /// 26-27 De manifestatie van Brouwershaven
/// 28-29 De man achter het populairste Insta-account van Schouwen-Duiveland /// 30-31 Hoe Stichting
Renesse het eiland versterkt /// 32-33 Hanse is sterk en standvastig /// 34 Puzzel /// 35 Podcast over de
gast /// 36-37 Tip: dip! /// 38-39 Bakken vol ambities /// 40-41 Stik(jes) grôds /// 42 Een balletje slaan is
voor iedereen /// 43 Volg(ens) ons... • colofon /// 44 Agenda

Kleine jongen...

Als ik aan mijn jeugd terugdenk, komen automatisch eerst vakantieherinneringen naar boven. Slapen in een Fiat Panda met mijn vader (1,90 m lang!), moeder en broertje op de grens van Italië en Zwitserland. Met een groep jongeren naar het strand lopen in Portugal, waar ik ondertussen de gevolgen van het drinken van kleine slokjes alcohol ondervond....

Ik vermoed dat dit automatisme geen afwijking is. Sterker nog, ik ben ervan overtuigd dat relatief veel mensen mooie herinneringen aan ons eiland hebben. Door heel Nederland en Duitsland zal het volzitten met mooie en dierbare verhalen. Over die liefde van de gast voor het eiland, praat ik met twee campingeigenaren. Hier kunt u op pagina 35 meer

over lezen, maar dit keer ook beluisteren via een podcast.

Waar ik waarschijnlijk wel in afwijk, is dat mijn geheugen mijn persoonlijke gebeurtenissen niet koppelt aan jaartallen, maar aan sportgebeurtenissen. Denk aan EK's en WK's (voetbal), Olympische Spelen of aan grote atleten. Zo zaten we vroeger als gezin altijd klaar voor de buis, druk van de spanning en enthousiasme, als de grote Nelli Cooman mocht gaan rennen. Die 7.00 seconden op de zestig meter in 1984 staat nu nog steeds als Nationaal Record! De ochtend dat we met Nelli de tweede podcast van dit magazine maakte, was ik even weer die kleine (overenthousiaste) jongen.....heerlijk!

grôôs op

PASPOORT

naam:

Jaap Schot

beroep:

**Oud-mosselvisser
en voorzitter
Havendagen
Zierikzee**

geboorteplaats:

Zierikzee

woonplaats:

Zierikzee

Veermansplaat

“De Veermansplaete, op z’n Zeeuws! Al sinds 1988 kom ik hier. Jarenlang zwom er een bruinvis in de Grevelingen die altijd met het schip meezwom. We lagen

er zo’n 3 weken in de zomer – de mooiste jeugdherinneringen voor de kinderen.

De Veermansplaat is 4 kilometer lang! Veel mensen weten niet eens

dat dit op Schouwen-Duiveland ligt. Dit is ook dé plek om de zeearend te spotten.”

PASPOORT

naam:

Martin Bouwman

beroep:

**Ondernemer in de
bouw en voorzitter
Dorpsraad Renesse**

geboorteplaats:

Renesse

woonplaats:

Renesse

Renesse

“Als geboren en getogen Renessenaar is het strand mijn plek. Op zondag loop ik er vaak met mijn goeie vriend Johan en Jex, de Mechelse herder. We kiezen onze route op de wind: altijd met de wind in de rug over het strand. Doordeweeks probeer ik ook te gaan. Het mooiste is een moment te kiezen dat je niemand tegenkomt. In de winter of vroeg in de ochtend. Het strand zorgt dat ik mijn hoofd kan leggen en geeft mij een gevoel van trots.”

PASPOORT

naam:

Hugo de Jonge

beroep:

**Waarnemend
Commissaris van de
Koning in Zeeland**

geboorteplaats:

Bruinisse

woonplaats:

Rotterdam

"Boswachterij Westerschouwen vind ik echt een geweldig voorbeeld van de unieke Zeeuwse natuur. De combinatie van bos en duinen, versterkt door het ruisen van de Noordzee op de achtergrond, maakt het echt een fantastische omgeving. Dé perfecte plek om uit te waaien en mooie wandelingen te maken met hond Bruno."

Boswachterij Westerschouwen

PASPOORT

naam:

Nina Belei

beroep: **Universitair
docent marketing
op de Radboud
Universiteit**

geboorteplaats:

Aken (Duitsland)

woonplaats:

Brouwershaven

Brouwershaven

"Als klein meisje wist ik al, ik wil in Brouwershaven wonen. Mijn werk is in Nijmegen, en toen ik mijn werkgever vertelde dat ik naar Zeeland zou verhuizen, was dat geen probleem. Wat ik toen niet wist, is dat er ook een Zeeland vlak bij Nijmegen ligt! Maar het is goed gekomen.

Brouwershaven is kleinschalig, maar het leeft hier wel. Als je hier woont, koop je geen huis – je koopt een plek om thuis te zijn."

Nelli Cooman kennen we vooral van haar sportieve prestaties als atlete. Eind jaren negentig verliet ze de grote stad. Tijd om samen met haar man wat meer in de luwte te leven. Ze werkt nog steeds in Rotterdam, maar is dol op haar Duivelandse dorp en de polders eromheen.

“Eigenlijk ben ik een echte huismus”, bekent Nelli als we haar vragen naar de verhuizing naar Zeeland. “Tijdens mijn sportcarrière heb ik veel gereisd en ik vond het verschrikkelijk om altijd onderweg te zijn. Ik ben zo blij om de rust te kunnen vinden als ik thuiskom. En die heb ik hier in Nieuwerkerk.” In 1998 kwamen Nelli en haar man op Schouwen-

Duiveland wonen. Ze hadden op verschillende plekken gekeken, ook in Brabant. “Maar hier voelde het gewoon meteen goed. Ik wilde graag een huis met een grote tuin, net zoals ik ooit gewend was in Suriname.”

Zeeland was niet helemaal vreemd voor haar. “Bij het tv-programma Sterrenslag leerde ik Edith Hogendijk – toen burgemeester van Kortgene – kennen. Zij vroeg me voor de opening van een evenement en daarna kwam ik er steeds vaker. Ook in Renesse kwam ik regelmatig.” Het wennen aan Nieuwerkerk ging gemakkelijk. “Mensen kijken hier misschien even de kat uit de boom, maar als ze je eenmaal in hun hart gesloten hebben, is het goed.

De buurvrouw kwam met een bos bloemen, het was meteen raak tussen ons. Nu pas ik regelmatig op haar kindjes.”

Ook met de andere dorpsgenoten kan Nelli door één deur. “Op verjaardagen nodig ik iedereen uit. En boodschappen doen duurt soms twee uur, ik praat met iedereen. Reken maar uit, als je vier bekenden tegenkomt met wie je een half uur staat te kletsen, dan gaat het snel.”

Nelli staat iedere dag om vijf uur op. “Dan begin ik met een gebed. En op de dagen dat ik niet naar mijn werk hoeft, ga ik wandelen. Wanneer mijn man naar zijn werk vertrekt, ga ik om half zeven de deur uit en loop altijd hetzelfde rondje. Je komt dan natuurlijk vaak dezelfde mensen tegen. Ik wens iedereen een gezegende dag toe. Een man die ik altijd tegenkom, stopte een keer en we hadden een heel gesprek. We hebben al eens samen gebeden en een bijeenkomst bij het kampvuur bezocht. Er zijn uit mijn wandelingen al

vaak mooie gesprekken en zelfs vriendschappen voortgekomen.”

Nelli maakt tijdens de wandelingen altijd een foto. Die stuurt ze door naar een speciale appijst die zo’n 160 mensen telt. “Bij de foto schrijf ik dan een Bijbeltekst. Die baseer ik op een onderwerp dat ik ergens hoor. Het kan bijvoorbeeld gaan over goedheid of schaamte. Het kost me best veel tijd, maar ik krijg er mooie reacties op. Dat iemand dat net even nodig had of het prachtig vindt. Maar sommigen vinden het té en verlaten de appgroep weer. En dat is niet erg.” Nelli vindt dat ze er niet is om mensen te veroordelen of te bekeren.

.....
“Vroeger zei ik dat ik ooit in Rotterdam begraven wilde worden. Dat is niet meer. Dit hier is nu thuis. Ik wil hier niet meer weg, nog niet eens naar Zierikzee”
.....

Ze haalt daarnaast veel voldoening uit de gebedsgroep die ze opgezet heeft. “Eens per maand komen we bij elkaar. Iemand bereidt iets voor en daar praten we dan over. Daarna hebben we een gebed met elkaar. Eerst waren het alleen vrouwen, maar nu zitten er ook mannen bij.” Nelli loopt over van liefde voor haar medemens. Dat merk je aan alles.

Wanneer haar dochter Ronéll belt, zegt ze meerdere keren liefste tegen haar en hangt op met een vrolijk ‘ik hou van je!’ Zelf zegt ze: “De deur staat hier altijd open voor iedereen. Ook voor wie alleen is.” En lachend: “Ik houd gewoon van lekker beppen!”

"Ik ga nog steeds drie of vier dagen per week naar Rotterdam voor mijn werk als wijkregisseur. Met de Interliner ben je er zo. Je kent de buschauffeurs, maakt altijd een praatje." Maar eerlijk gezegd gaat Nelli aan het eind van de dag graag zo snel mogelijk terug naar Nieuwerkerk. "Vroeger zei ik dat ik ooit in Rotterdam begraven wilde worden. Dat is niet meer. Dit hier is nu thuis. Ik wil hier niet meer weg, nog niet eens naar Zierikzee. Ik houd ontzettend van dit dorp en de polders. Er is zo'n punt bij een grote populier waar je uitkijkt richting Nieuwerkerk en Zierikzee. Dat is zo mooi, zo weids, als ik daar sta, voelt het net alsof dat alles van mij is." (

Nelli Cooman kwam thuis in Nieuwerkerk

Na een internationale sportcarrière vestigde Nelli Cooman zich op het eiland.

"Rotterdam is mijn stad, maar Nieuwerkerk is mijn thuis"

**BELUISTER
OOK DE PODCAST
MET NELLI**

Afval- helden

OPGERAAPT STAAT NETJES

ONS EILAND IS EEN NOG MOOIERE EN SCHONERE PLEK DOOR ERIK

Bij veel mensen gaat er misschien wel een belletje rinkelen als ze de naam De Bende van het Strand horen. Erik de Vries is sinds 2018 de

drijvende kracht achter deze club. In de afgelopen jaren hebben ze het strand al van duizenden kilo's afval verlost. Allemaal vrijwillig en met steun van donateurs en sponsors.

Van maandag tot en met zaterdag gaat Erik doorgaans met de 4-wheel drive met aanhanger het strand op om er zwerfafval op te ruimen. Er is een vaste groep van ongeveer vijf, zes vrijwilligers en samen met mensen die een taakstraf uitvoeren gaan ze op pad

tussen 10.00 en 16.00 uur. "Toen ik begon lag er echt overal veel afval op de stranden. De eerste paar dagen haalden we meteen 225 kilo weg van de Brouwersdam tot aan de kering. Gelukkig zie je nu dat het echt minder aan het worden is."

"Me ergens aan storen doe ik niet, dan kun je beter stoppen"

"Waar de meeste mensen komen, dat zijn de vuilste plekken, dat is logisch. En als het gestormd heeft, kom je ook veel rotzooi tegen: lampen, medicijnflesjes, je kan het zo gek niet bedenken. Laatst nog een radio. Ik stak de stekker in het stopcontact; deed het nog gewoon." Het liefst is Erik aan het werk op het strand, maar "Bij de Oosterschelde vind je meer, dus daar is het hard nodig. Ik vind het ook nog steeds leuk. Me ergens aan storen doe ik niet, dan kun je beter stoppen."

Dat het werk van Erik en zijn team nut heeft, mag duidelijk zijn. Maar niet alleen omdat de stranden er schoner door worden. "Naast

vrijwilligers hebben we mensen vanuit de reclassering die hier een taak uitvoeren. Ook zijn er mensen die komen voor de dagbesteding. Sinds kort ben ik gestart met een repaircafé. Wie iets te repareren heeft, kan bellen en langskomen." Erik merkt dat hun werk veel teweeg brengt. "Mensen voelen zich gewaardeerd. Zeker als er iemand voorbij komt en een duim opsteekt. Dan gaan ze vaak nog wat harder lopen." Toch heeft Erik een korte en bondige boodschap voor iedereen: "Ruim je rommel op!"

Vrijwilliger worden bij De Bende van het Strand?
www.debendevanhetstrand.nl

ERIK

LEO

HENK VERLOSTE DE SCHOUWSE OEVERS AL VAN DUIZENDEN STUKKEN AFVAL

Henk woont vlak bij de Oosterschelde, onderaan de dijk bij Kerkwerve. Hij

HENK

is gepensioneerd docent Engels en is 'niet iedere dag, maar wel vaak' langs de Oosterschelde te vinden. Hij brengt in kaart wat er aanspoelt en wil mensen

bewust maken van de gevolgen voor onze omgeving.

In een koffertje heeft hij altijd een aantal flessen bij zich waar diverse soorten afvalvondsten in zitten om anderen erover te vertellen. "De witte elastieken en zwarte waterfiltertjes die in de visserij en viskweek gebruikt worden vind ik heel veel. Maar ook aanstekers, vispluis en plastic korrels." Die laatste heten nurdles en zijn enorm schadelijk voor het ecosysteem. Zijn buurman

Ga zelf met collega's of vrienden ook zwerfafval opruimen. Leen dan bij Natuur- en Milieueducatie Schouwen-Duiveland (NME SD) materialen zoals grijpers, handschoenen, hesjes, afvalringen en zakken. Je kunt zelfs de Groene Bakfiets gebruiken die is uitgerust met alle benodigde materialen. Weet je niet hoe je een opruimactie moet aanpakken, NME SD helpt je verder. Scan hiervoor de QR code.

attendeerde hem eens op het feit dat ze massaal aanspoelen aan de Zuidkust van Schouwen. Hij besloot er wat aan te gaan doen en op nurdle hunt te gaan.

"Als je van de Oosterschelde leeft moet je die ook schoonhouden"

Onder de naam Strandkorrel is hij, samen met een projectgroep, sinds 2021 druk in de weer om de oevers van de Oosterschelde schoon te krijgen. Tussen de 70 en 90 dagen per jaar staat er een Zuidwestenwind, het plastic dat in zee drijft komt dan op die oevers terecht. "De kringloop van het leven bevindt zich hier voor onze neus. Het landschap was er al eerder dan wij. Dat is bijzonder en ik vind dat we die moeten beschermen en schoonhouden. Het is ook een taak van de bedrijven die leven van de Oosterschelde. Als je verdient aan de Oosterschelde, moet je die ook schoonhouden."

In het begin keken mensen hem gek aan als Henk aan het opruimen was. "Dat is niet meer. Opruimen heeft een beter imago gekregen, je krijgt juist meer aanzien nu."

Er zijn steeds meer mensen die doen wat Henk doet, zijn buurvrouwen helpen bijvoorbeeld ook mee op het strandje dat hij tot zijn werkgebied gebombardeerd heeft. "Je kunt al op een heel makkelijke manier helpen. Wanneer je nurdles aan de oevers ziet, kun je er een foto van maken en die doorsturen naar Strandkorrel. Die informatie geven we door aan instanties die goede mogelijkheden hebben om het op te ruimen en de bron te achterhalen." Zich eraan ergeren doet Henk niet meer. "Die verontwaardiging moet je loslaten, anders heb je geen leven."

Zelf een waarneming melden?
www.strandkorrel.nl

MARTIEN

in feite(n)

SCHOUWEN-DUIVELAND

Het standbeeld van **Jacob Cats** in Brouwershaven (onthuld in 1829) was het **EERSTE STANDBEELD** in **ZEELAND** en het derde van Nederland in de openbare ruimte.

De **AGENDA-PAGINA** met een overzicht van alle evenementen is de **MEEST BEZOCHTE PAGINA** op opschouwenduiveland.nl.

De **VOET** van de **Dikke Toren** is **DIKKER** dan de Utrechtse Dom.

SCHOUWEN-DUIVELAND VIERT OP 7 MEI 2025 **80 JAAR BEVRIJDING**, later dan de rest van Zeeland, dat in 1944 werd bevrijd.

Zierikzee is, samen met Kampen, de **ENIGE STAD VAN NEDERLAND** met **DRIE MIDDELEEUEWSE STADSPOORTEN**.

Uit onderzoek van Kenniscentrum Kusttoerisme in 2024 blijkt dat **80% VAN DE INWONERS** positief of neutraal staat tegenover **TOERISME**.

In de zomermaanden rijden er (ook voor inwoners) **gratis** **ELEKTRISCHE BEACHHUB-BUSSEN** vanaf Transferium Renesse naar het strand en terug.

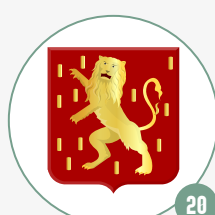
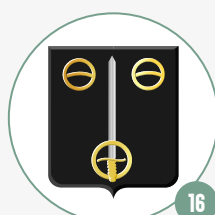
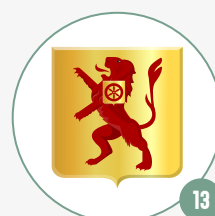
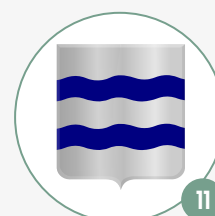
72% **VAN DE VRIJETIJDSACTIONEITEN** op Schouwen-Duiveland wordt door inwoners zelf ondernomen, goed voor 3,9 miljoen activiteiten per jaar.

Zierikzee, de **PLOMPE TOREN** en de **OOSTERSCHELDEKERING** speelden een hoofdrol in een verhaal van **DONALD DUCK**.

In 2025 vieren de **ZEELANDBRUG** en de **GREVELINGENDAM** hun **60-JARIG JUBILEUM**.

In 2024 bezocht een delegatie uit Tokyo naast Amsterdam en Den Haag ook Schouwen-Duiveland. Dit vanwege de **INTERNATIONALE KEURMERKEN VOOR DUURZAAMHEID** en de rol van inwoners in de **BALANS TUSSEN WONEN EN TOERISME**.

Veel kernen op ons eiland hebben een eigen wapenschild,
 maar weet jij welke bij welke plaats hoort?
 Test je kennis en schrijf de juiste naam onder elk schild.
 De oplossing vind je op pagina 43. Succes!

Eries vond de liefde

ÉN EEN NIEUWE BAAN IN BRUINISSE

Van Genemuiden naar Bruinisse, Eries Pol kwam voor de liefde naar Schouwen-Duiveland. "Het is niet makkelijk, maar het is het allemaal waard."

Je bent halverwege de twintig en loopt de liefde van je leven tegen het lijf. Alleen blijkt ze in Bruinisse te wonen; wel tweehonderd kilometer van je vandaan.

Dan zit er maar één ding op en dat is verhuizen naar Schouwen-Duiveland. Eries Pol waagde de sprong en verliet Genemuiden voor zijn Willemijn.

"Zij ging met een vriendengroep op wandelvakantie naar Zwitserland. Een vriend van mij zat daar bij en vroeg mij of ik ook mee ging. Van tevoren kwamen we bij elkaar voor een barbecue, toen was Willemijn me al opgevallen. Tijdens de vakantie sprong de vonk echt over."

Vanaf dat moment reisden de twee om de beurt in het weekend naar elkaar toe. "Ik was al wel gewaarschuwd dat Willemijn niet weg zou gaan uit Bruinisse. En eigenlijk wilde ik niet weg uit Genemuiden."

Maar je moet ook realistisch zijn. Als er kinderen mogen komen, komt de zorg grotendeels op haar neer. Het is fijn als je dan in een vertrouwde omgeving bent."

Al snel gingen de twee nadenken over trouwen en een huis kopen. Met een beetje mazzel en door de gunfactor wisten ze een woning in Bruinisse te bemachtigen. Afgelopen oktober trouwden ze. Maar niet onbelangrijk: Eries moest ook een nieuwe baan zien te vinden. Hij werkte in Genemuiden al tien jaar bij Breman Machinery, eerst achter de freesbank en later in het magazijn. "In januari ging ik op een zaterdag tijdens de Open Bedrijvendag bij Padmos in

Bruinisse kijken. Bij de vacatures zag ik dat ze ook een leerling magazijnman zochten. Dat kwam goed uit."

"Ik kreeg een rondleiding door het bedrijf van directeur Leon Padmos zelf. Meteen merkte ik dat de sfeer onderling heel goed is. Lekker nuchter, niet te moeilijk, maar wel serieus je werk doen." Eries besloot dezelfde avond nog een mailtje te sturen en al snel kreeg hij een uitnodiging om op gesprek te komen. "Twee weken later zat ik daar met iemand van HR en de voormannen van de vestigingen Bruinisse en Stellendam. Ze deden me een voorstel waar ik al snel op in ben gegaan. Waarom zou je langer wachten als het goed voelt?" In september, een maand voor zijn huwelijk, is Eries bij Padmos gestart.

een van de eersten die nu met schepen van kunststof bezig zijn. Dat is mooi om te zien en daar een steentje aan bij te kunnen dragen. Ik merk dat mensen trots zijn om hier te werken. Zeker op het moment dat er weer een schip het water in gaat."

"Het fijne van Padmos is ook dat het een heel platte organisatie is. Ondanks dat je allemaal je eigen verantwoordelijkheden hebt, is iedereen ook gelijk. Ik moet zelf nog best veel leren hier in het magazijn, maar mijn collega's zijn altijd bereid te helpen.

En de klanten zijn heel loyaal. Op donderdag en vrijdag komen de vissers terug van zee en dan lopen ze hier zelf binnen voor een filtertje of een ander onderdeel." De meeste werknemers van Padmos wonen bovendien in het dorp of in de buurt. "Je komt collega's dus

ook bij de supermarkt of in de kerk tegen. Je groet elkaar, maakt een praatje, je voelt je gezien." Mede daardoor voelde de overgang van Genemuiden naar Bruinisse goed voor Eries. "Sowieso is de kerk voor mij snel een bindende factor.

En mijn vrouw heeft een grote familie. Door verjaardagen en andere gelegenheden leer je iedereen snel kennen. Ook word je regelmatig meegevraagd om een biertje te doen en mee te gaan naar 'het kot'." Op die manier bouw je volgens Eries snel een eigen kring op.

Eerlijk is eerlijk, het is niet altijd makkelijk. "Mijn vrienden en familie zie ik wat minder. Toch zit ik hier goed op mijn plek. Als je zelf bereid bent te investeren, dan krijg je er veel voor terug. Het is zeker de moeite waard." (

"Mijn vrienden en familie zie ik wat minder. Toch zit ik hier goed op mijn plek. Als je zelf bereid bent te investeren, dan krijg je er veel voor terug. Het is zeker de moeite waard."

Padmos is een begrip in Bruinisse en ver daar buiten. Het bedrijf bestaat al bijna een eeuw en is een belangrijke speler in de scheepsbouw en scheepsonderhoud binnen de visserij. Om mee te gaan met de ontwikkelingen, is er veel aandacht voor innovatie. Nieuwe technieken die het mogelijk maken minder uit te stoten en de ruimte aan boord efficiënter in te zetten. "We zijn

Vlasteelt bij Dreischor:

VAKMANSCHAP, HARD WERKEN ÉN DE JUISTE KLEI

Dreischor ligt middenin de vruchtbare polders. Het is al eeuwen een landbouwgebied en staat bekend om de vlasteelt. Die agrarische erfenis wordt gevierd in Museumboerderij Goemanszorg. Voorzitter van het museum Anita de Munnik vertelt graag over dit bijzondere gewas en daarbij praat ze natuurlijk ook met liefde over dit bijzondere museum.

HOE IS DE VLASTEELT BEGONNEN OP SCHOUWEN-DUIVELAND?

“Daar gaat een hele geschiedenis aan vooraf. Het gewas is zeker dertigduizend jaar oud en er wordt al heel lang linnen van gemaakt. Het werd in Azië en Afrika geteeld en kwam met de Romeinen mee naar Nederland. In Zeeland deed vlas het goed dankzij de juiste klei – niet van die hele kleiige klei –, voldoende regen – maar niet te veel regen – en het milde klimaat. En Zeeland zat dicht bij de afzetmarkt in Vlaanderen. Je ziet hier nog steeds sporen van de vroegere vlasteelt. In Dreischor staan veel mooie gepotdekselde vlasschuren.”

HOE WERD VLAS GETEELD, GEOOGST EN VERWERKT?

“Het is een heel proces om van een vlasstengel tot een jurk te komen. Het was hard werken en er kwam veel vakmanschap bij kijken. Dat ging vaak over van vader op zoon. In 2024 hebben we een tentoonstelling over

vlas gehad, waarbij ook wij in het museum weer veel geleerd hebben. Je bent veel tijd kwijt aan zaaien, wieden en verzorgen. Je moet het vlas vervolgens heel voorzichtig oogsten, omdat je zoveel mogelijk van de stengel mee wilt pakken – ook het gedeelte onder de grond. Na het oogsten worden de vlasvezels bewerkbaar gemaakt door ze te repelen, roten, braken, zwingelen, hekelen en spinnen.

“In Dreischor en op Schouwen-Duiveland zijn de mensen graag bereid iets voor elkaar of de gemeenschap te doen en dat merken we in het museum dus ook”

Zwaar werk. Vroeger gebeurde dat grotendeels handmatig op de boerderij; later machinaal en gecentraliseerd. We hadden hier bijvoorbeeld ook een roterij bij het dorp. Daar hangt een prachtige foto van in onze vlasschuur. En er ging niks verloren, hè. Al het restmateriaal werd hergebruikt. Als veevoer bijvoorbeeld. Het product lijnzaad werd tot olie geperst. Dat werd voor van alles gebruikt, tot olieverf aan toe. Het zit trouwens barstensvol Omega 3, dus het is ook helemaal iets van nu.”

WAT MOOI DAT ZO’N OUD PRODUCT WEER ‘IN’ IS. IS VLAS OP NOG MEER MANIEREN RELEVANT?

“Vlas is op allerlei manieren heel flexibel te gebruiken. Je kunt er linnen van maken, maar doordat het heel licht en sterk is, maakt men er nu ook gebruik van in sportartikelen

en autocarroserieën en, heel duurzaam: het wordt gebruikt als isolatiemateriaal.”

VERTEL EENS IETS OVER HET MUSEUM

“Vijftig jaar geleden besloot men in Dreischor dat het belangrijk was om de kennis over deze streek en over de landbouw te bewaren. Toen is het museum opgezet. In 1995 zijn we naar boerderij Goemanszorg verhuisd. Je krijgt in die bijzondere setting mee hoe het boerenleven in de vroege twintigste eeuw was. We hebben oude landbouwwerktuigen in de tuin en in het authentiek ingerichte woonhuis zie je hoe het was om te leven in die tijd. Je ziet de bedstee en de pronkkamer en er is een keuken met antiek keukengerei en van die fantastische oude verpakkingen. Dat vormt de vaste tentoonstelling. In 2021 hebben we een projectplan gemaakt om in de grote schuur jaarlijks een bijzondere wisseltentoonstelling in te richten. Dat motiveert bezoekers om elk jaar terug te komen. In 2022 ging alle aandacht naar de landbouw, in 2023 naar het trekpaard, vorig jaar hadden we een tentoonstelling over vlas en dit jaar over meekrap. En zo maken we steeds nieuwe plannen.”

HOE IS HET OM TE WERKEN VOOR HET MUSEUM?

“Iedereen werkt hier als vrijwilliger. Dat is wat het ook zo mooi maakt. Ik had een bestuurlijke functie in het onderwijs. Zodra je in Zeeland met pensioen gaat, trekken er allerlei partijen aan je voor vrijwilligerswerk of bestuursfuncties. Ik heb er inmiddels een paar afgestoten, want het museum is voor mij de hoofdzaak nu. Het geeft me vooral heel veel voldoening als ik zie dat de vrijwilligers het naar hun zin hebben. Zonder hen kunnen

we als museum niks beginnen. In Dreischor en op Schouwen-Duiveland zijn de mensen graag bereid iets voor elkaar of de gemeenschap te doen en dat merken we in het museum dus ook.”

JE ZEGT HET EEN BEETJE ALSOF DAT IETS NIEUWS VOOR JE IS.

“Nee hoor, ik ben al lang geleden op Schouwen-Duiveland komen wonen. Hier heb je het allemaal: strand, zee, duinen, bossen, cultuur en monumenten. Ik ben nooit meer weggegaan en voel me echt helemaal thuis op ons eiland. Het is mooi om te ervaren hoeveel mensen zich hier om elkaar en de gemeenschap bekommeren. Dat kun je nieuwsgierig of benauwend vinden, maar ik heb het altijd als heel gezellig ervaren. Je houdt er allerlei initiatieven mee overeind. Zeeland leeft bijna op vrijwilligers. En nu ik het daar toch over heb: ook wij kunnen nog meer vrijwilligers gebruiken. In het bestuur, om mensen te ontvangen of gezellig in de horeca of de tuin. Er is voor iedereen een fijne plek te vinden bij Goemanszorg.”

Voor meer informatie bezoek www.goemanszorg.nl.

stik(jes) grôôts

WIEBE EN SUZAN VAREN EEN **groene creatieve koers**

over de Oosterschelde en verder. Hun schip De Vrijbouter is een duurzame en creatieve broedplaats en biedt gezelligheid door middel van muziek en kunst op het water. Er wordt met de elektrische motor altijd geheel duurzaam gevaren.

ALS **verrassen** JE VAK IS...

Bij YourSurprise voelen nieuwe collega's meteen wat *Spread a Little Happiness* echt betekent. Tijdens hun onboarding maken ze een persoonlijk cadeau en bezorgen dit zelf aan

de bewoners van Zierik7. Die kleine momenten – een cadeautje, een blijde glimlach, een warm gebaar – laten zien hoe klein geluk groots kan zijn. Een gegarandeerde glimlach!

gastvrijheid **AAN DE ZEEUWSE KUST**

Strandpark De Zeeuwse Kust is lid van Hospitality Hub Schouwen-Duiveland! Dit netwerk van ondernemers, onderwijs, eilandmarketing en gemeente zet zich in voor goed werkgeverschap en een nog gastvrijer eiland.

"Geluk, Groei, Gezondheid en Geld vormen hierin de basis". Benieuwd naar waar de 4 G's voor staan en wat werken in de horeca en recreatie voor jou kan betekenen, kijk op www.schouwenduiveland-hub.nl.

.....

BIJ AUTOFIRST GARAGE MARKUS *draait het om fietsen!*

De monteurs van Autofirst pakken steeds vaker de fiets naar het werk. En dat loont! Wie minimaal 4 dagen per week fietst, verdient na 6 maanden een bonus. Hoe verder hij woont, hoe hoger de beloning. Geen rijbewijs? Geen zorgen, de fiets blijft meetellen. Bonus én reiskostenvergoeding die blijven gewoon staan. Het resultaat: Iedereen fietst – behalve op APK dag van de eigen auto! Slim toch?

**“Ik heb
als kind altijd
in steden
gewoond,
dus waardeer
ik hoe mooi
de natuur
hier is”**

Rafael Gubbels (20 jaar) woonde over de hele wereld. Nu vormt Schouwen-Duiveland zijn thuisbasis, studeert hij in Amsterdam en is hij in zijn vrije tijd vrijwilliger bij de Strandreddingsbrigade Westerschouwen. Daar moet wel een bijzonder verhaal achter zitten. Hoe kwam hij hier terecht en waarom werkt hij zo graag voor de Strandreddingsbrigade?

ONDER DE INDRIJK VAN DE STILTE EN DE NATUUR

Rafael woonde als kind door het beroep van zijn ouders (docenten aan internationale scholen) over de hele wereld: Turkije, Angola, China, Singapore en Vietnam. Voor zijn studie kwam hij naar Nederland. Hij is nu tweedejaars medicijnen in Amsterdam. Daar is het lastig een kamer vinden en het huisje dat zijn ouders al jaren hebben bij Renesse biedt de perfecte oplossing. Rafael is blij met die plek. “Wanneer ik in Amsterdam overnacht, heb ik uitzicht op de snelweg. De drukte van de stad is een enorm verschil met de rust en ruimte hier. Elke keer dat ik op Schouwen-Duiveland uit de

auto stap, ben ik onder de indruk van hoe stil het is. Ik heb als kind altijd in steden gewoond, dus waardeer ik hoe mooi de natuur hier is. De duinen zijn prachtig en het is leuk dat je niet zo’n lange, rechte kustlijn hebt. Dat maakt de stranden hier echt uniek.”

STRANDREDDINGSBRIGADE

Rafael was een jaar of vijftien toen hij op het strand samen met z’n vader kennismakte met het werk van de Strandreddingsbrigade. Ze zagen hoe lifeguards een boot op een trailer zetten en dat trok zijn aandacht. “Ik dacht: wat zijn zij aan het doen?” Dus dat gingen ze vragen en zo raakten ze aan de praat. “Ik vroeg ze het

hemd van het lijf over hun werk en vond het direct interessant, ook omdat het aansloot bij wat ik al deed: wedstrijdzwemmen op hoog niveau. Ik heb toen trouwens meteen geholpen met die trailer en ben ook de reddingspost ingegaan om een kijkje te nemen én om m'n mailadres achter te laten. Ik voelde me gelijk welkom."

EEN GROTE LIFEGUARDFAMILIE

Inmiddels is hij een volledig getrainde, ervaren en nog altijd enthousiaste lifeguard. "We zijn een grote lifeguardfamilie. Er is enorm veel saamhorigheid. Het is heerlijk om zo veel op het strand te zijn en het is ook gewoon cool toch, om lifeguard te zijn? M'n neefjes en nichtjes kijken echt tegen me op!"

De werkdag begint met een gezamenlijke briefing waarbij ze kijken welke posten opengaan. "Alleen de hoofdposten of wordt het een drukke dag en gaan we 'opschalen' met meer posten?" En het werk wordt verdeeld. "Moet je nog bepaalde werkervaring opdoen, dan nemen we dat mee. We worden heel goed opgeleid, maar je leert het beste in de praktijk." Het liefst hebben we natuurlijk dat iedereen veilig naar het strand gaat; op een ideale werkdag gebeurt er dus niets op de 21 kilometer strand van Schouwen-Duiveland."

JE KUNT HET VERSCHIL MAKEN

Maar soms is er wel een incident. "Als we een inzet hebben – zoals wij dat noemen – dan stuurt de postcommandant aan wat we gaan doen. Dan moet je in één keer in actie schieten. Iedereen is getraind en door de adrenaline voer je het ook goed uit. Natuurlijk is het, zeker achteraf, wanneer je tijd hebt om na te denken, ook heftig en zorgen we dat er 's avonds een

evaluatiemoment is om met elkaar te praten en we houden elkaar daarna ook goed in de gaten. Een tijdje terug nog was er een zwaar ongeval. Door dan samen te werken met de brandweer en de traumaheli kan je het verschil maken voor een ander."

HET HELE JAAR DOOR OP HET STRAND

Niet iedereen weet dat Rafael en zijn collega's het hele jaar door op het strand te vinden zijn. Al zijn ze er in de zomermaanden natuurlijk wel vaker. "In juli en augustus zijn we elke dag van 10.00 tot 18.00 uur open. Van eind april tot eind juni en van september tot eind oktober in de weekenden, feestdagen en vakanties. In de winter zijn we mobiel aanwezig met minstens één voertuig wanneer het nodig is, bijvoorbeeld vlak voordat het vloed wordt bij de Verklipperplaat. Dan waarschuwen we wandelaars."

LIFEGUARDS GEZOCHT

De Strandreddingsbrigade is altijd op zoek naar nieuwe vrijwilligers. In principe kan iedereen met een beetje normale conditie aan de zwem- en hardloopeisen voldoen. "Zelf ben ik een goede zwemmer – ik heb een bijbaantje als zwemcoach – maar we verwachten echt geen Olympisch kampioenen." En je wordt ondersteund. "We leiden je op om de examens van Reddingsbrigade Nederland te kunnen halen. Het is handig als je een EHBO-diploma hebt, maar dat kun je ook bij ons halen. Een leuk weetje is dat de burgemeester van Schouwen-Duiveland ook lifeguard is. Zo belangrijk vindt hij het. En ook jij kunt ons steunen. Op strandreddingsbrigade.nl staat hoe je dat kunt doen. Je kunt dus ook zelf lifeguard worden of iemand in je omgeving aanmoedigen om dat te doen."

RAFAELS TIPS VOOR STRANDGANGERS

TIP 1

Lees de informatieborden wanneer je het strand op gaat. Zo doe je omgevingskennis op en snap je wat de vlaggen betekenen. Maak een foto van

zo'n bord of download de StrandApp, dan heb je alle informatie direct bij de hand.

TIP 2

Smeer je goed in tegen de zon. We zien het bijna elke zomerdag wel dat er iemand van z'n handdoekje opstaat met zo'n knalrode rug.

TIP 3

Als er een levensbedreigende situatie is, bel dan 112. Dan kom je bij ons uit. Of bel ons op het nummer dat op de informatieborden staat. Ook daarom is het handig om een foto te maken.

Heb je een varen in huis?

GROTE KANS
DAT DIE OOI DOOR
VITRO PLUS
GEKWEKT IS

Het is een van die verrassende bedrijven op Schouwen-Duiveland die niet iedereen kent: Vitro Plus. Ze kweken er varens en exporteren die vanuit Burgh-Haamstede de hele wereld over. Meer dan 40 miljoen varens gaan er jaarlijks de deur uit, voornamelijk naar Europa en Amerika. Daarmee is Vitro Plus marktleider in de branche. Iets om trots op te zijn.

**WERKEN OP SCHOUWEN
DUIVELAND**

Het jaar 2025 is een jubileumjaar voor Vitro Plus. Het is 35 jaar geleden dat John Bijl samen met een later afgetreden compagnon, heel kleinschalig, begon met het kweken van varens. Zoon Lennart is sinds december 2024 als tweede generatie in het familiebedrijf aan de slag: "Ik heb me eerst een aantal jaar beziggehouden met Own Greens; een startup onder de vleugels van Vitro Plus die zich richt op vertical farming. Sinds kort ben ik bij Vitro Plus begonnen als project & operations coordinator. Ik ben verantwoordelijk voor de kwaliteit en kijk of processen verbeterd of veranderd moeten worden."

KLEIN, GROTER, GROOTST

Hij heeft het zelf niet allemaal bewust meegemaakt, maar weet wel te vertellen dat zijn vader het bedrijf de afgelopen decennia met vallen en opstaan groot heeft gebracht. "Het was veel trial and error om alle processen goed neer te zetten en een bruikbaar product te realiseren. Hij bezocht vaak beurzen om de varens aan de man te brengen. Eerst in Nederland, later wereldwijd, maar vooral in Amerika. In Florida is het klimaat heel gunstig voor varens, maar ze hebben er startmateriaal (kleine plantjes om op te kweken) nodig. Dat leveren wij. Ook in andere delen van de wereld zoals in Azië." Vitro Plus heeft inmiddels 80 procent van de markt in handen.

MARKTLEIDER IN DE BRANCHE

Het kweken van varens is een secuur werkje dat een heel steriele werkomgeving vraagt. In het laboratorium wordt veel werk met de hand gedaan, maar de productie van de trays met varens gaat geautomatiseerd op productielijnen. "Op dit moment werken we met twee productiemethodes", legt Lennart uit. "De ene is weefselkweek. Daarbij wordt een stukje varen gekloond om op te kweken tot een grotere plant. En bij de andere methode zaaien we sporen op een substraatbodem (een soort voedingsbodem)

en laten we deze groeien.”
Marktleider in de branche ben je niet zomaar en het geeft de nodige uitdagingen om het te blijven.

“Dat we hier 40 miljoen varens per jaar produceren is echt wel uniek”

“We zijn altijd bezig met de kwaliteit hooghouden, vernieuwen en innoveren. Daardoor lukt het om klanten voor langere tijd aan ons te binden”, legt Lennart uit. “Dat we hier 40 miljoen varens per jaar produceren is echt wel uniek.”

IMPACT MAKEN MET DUURZAAMHEID

Een van de belangrijkste aspecten waarin Vitro Plus het verschil wil maken, is op het gebied van duurzaamheid. Ze zoeken naar manieren om het probleem van netcongestie aan te pakken. In november 2024 leverde hen dat nog de Duurzaam Ondernemen Prijs van de gemeente Schouwen-Duiveland op.

Lennart: “Wij verbruiken heel veel energie en hebben daarvoor al 554 zonnepanelen op onze panden liggen. In feite kunnen we alle energie die we opwekken zelf goed gebruiken. We hoeven geen energie terug te leveren en dat mag ook niet. Maar je hebt te maken met piek- en dalmomenten. Daarom hebben we een accu staan die de energie opslaat, zodat deze op een ander moment gebruikt kan worden.”

Naast energie wil Vitro Plus op andere vlakken duurzaam zijn. “We willen goed omgaan met afvalstromen. Zorgen dat er zoveel mogelijk gerecycled wordt en dat we bioplastics gebruiken. Ook zijn we aan het zoeken naar

LENNART BIJL

een duurzaam substraat voor de kweekbodems. Nu wordt daar deels turf voor gebruikt en dat is eindig. Turf mag steeds minder afgegraven worden.”

MAATSCHAPPELIJK BETROKKEN

De producten en processen zijn van groot belang, maar Vitro Plus zou nergens zijn zonder de inzet van de ongeveer 80 medewerkers. Volgens Lennart een hechte club mensen die heel divers is. “Er werken zowel vrouwen als mannen bij ons, jong, oud en met verschillende achtergronden.” De bedrijfscultuur

“We willen goed omgaan met afvalstromen. Zorgen dat er zoveel mogelijk gerecycled wordt en dat we bioplastics gebruiken”

is open en laagdrempelig. Lennart: “We hebben een actieve personeelsvereniging die veel uitjes en activiteiten organiseert. Mensen kennen elkaar goed en zien elkaar ook buiten werk.” Om maatschappelijk betrokken te zijn en een goede connectie te

houden met het eiland, is Vitro Plus actief als sponsor van diverse evenementen en plaatselijke verenigingen. “Veel van onze medewerkers komen van het eiland. Op die manier behouden we de binding en laten we zien dat we er zijn.”

BLIK OP DE TOEKOMST

En waar staat Vitro Plus over twintig jaar? “Dat is een lange tijd vooruit. Maar ik denk dat we dan misschien meer gericht zijn op de consument. We willen het merk Cedar House Ferns verder opzetten. Er is al een showtuin gerealiseerd die daar onderdeel van is. Telers kunnen in de toekomst onder dat merk varens gaan kweken. Verder hopen we het aandeel in de sporengroei te verdrievoudigen. Qua locatie hebben we voorsnog genoeg ruimte om verder te groeien. Dus ik vermoed dat we nog lang actief zullen zijn op Schouwen-Duiveland.”

vitro plus
the fern firm

PAG. 4

Renesse

PAG. 18

PAG. 5

Scharendijke

Brouwershaven

Noordwelle

Serooskerke

Kerkwerpe

Zierikzee

Burgh-Haamstede

PAG. 20

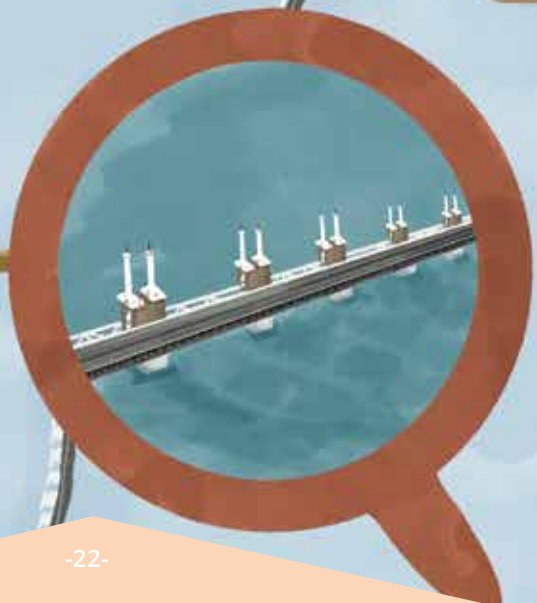
PAG. 28

PAG. 38

PAG. 36

Schouwen-Duiveland is een eiland vol verhalen. Of je hier nu geboren bent, hiernaartoe bent verhuisd of het graag bezoekt, iedereen beleeft het op zijn eigen manier. Zo werd Rafael tijdens een vakantie geïnspireerd door de reddingsbrigade, droomde Nina als kind al van een toekomst in Brouwershaven en vangt Rick de schoonheid van Schouwen-Duiveland met zijn camera. Ook Martin en Nelli hebben hun eigen favoriete plekken: Martin geniet van de stilte tijdens zijn strandwandelingen in Renesse, terwijl Nelli bij het ochtendgloren door omgeving Nieuwerkerk struint. Ontdek wat Schouwen-Duiveland voor hen betekent.

PAG. 4

PAG. 14

PAG. 32

PAG. 6

PAG. 42

PAG. 12

Fietsen OP DE GRENS van land en water

Jorne Kap voelt zich thuis op eilanden. Ze woont op Goeree-Overflakkee en werkt voor Eilandmarketing Schouwen-Duiveland. Met haar hond en passie voor hardlopen is ze vaak buiten te vinden. Maar dit keer verruilde ze haar hardloopschoenen voor de fiets om Schouwen-Duiveland op een andere manier te beleven.

Op Schouwen-Duiveland sta je, waar je ook bent, binnen 15 minuten aan het water. Omringd door de Noordzee, het Grevelingenmeer en de Oosterschelde biedt dit eiland alles. Hoe bijzonder is het om het eiland rond te fietsen en dit zelf te ervaren? Met de nieuwe fietsroute “Van haven tot haven” onder mijn snelbinder ging ik op pad. Aangezien ik geen fanatieke fietser ben, deed ik de route in drie etappes op een e-bike. Voor de doorgewinterde fietser zijn de verschillende etappes natuurlijk ook prima te doen op een gewone fiets.

Elke haven komt tot leven met unieke verhalen, geluiden en beelden. Ontdek de geschiedenis en lees over de havens, bekijk de

inspirerende video's en luister naar meeslepende verhalen. Zo vertelt mosselkweker Cees Otte uit Bruinisse over avonturen op zee, deelt Ria Geluk mooie herinneringen aan de Nieuwe Haven in Zierikzee en hoor je hoe Jacob Cats uit Brouwershaven zo beroemd is geworden.

ETAPPE 1 (WEST, 41 KILOMETER)

Startpunt: Haven van Scharendijke

Mijn eerste etappe begint in de haven van Scharendijke, waar ik nog even geniet van het uitzicht bij het Koepeltje. Ik kijk uit over de Muraltmuren. Zij zijn de stille getuigen van de strijd tegen het water en herinneren me eraan hoe veerkrachtig dit eiland is. Daar luister ik ook naar het verhaal van duikster Annemarie Verbiest en haar liefde voor het Grevelingenmeer.

Met de wind in mijn rug fiets ik richting Nationaal Park Oosterschelde. Zandplaten duiken op, vogels scheren over het water en het zonlicht glinstert op

**LUISTER NAAR
HET VERHAAL
VAN DUKSTER
ANNEMARIE**

de golven. Had ik nu maar een verrekijker meegenomen!

Na een flinke rit bereik ik de Plompe Toren, het enige overblijfsel van het verdronken dorp Koudekerke. Voordat ik de trap opga, luister ik eerst naar de sage van de zeemeermin. De verhalen over de kracht van het water maken deze plek nog indrukwekkender. Boven word ik beloond met een adembenemend uitzicht over de Oosterschelde. Een perfecte afsluiting van deze eerste etappe.

ETAPPE 2 (MIDDEN, 41 KILOMETER)

Startpunt: Havenhoofd, Zierikzee

Na een korte pauze stap ik weer op de fiets, deze keer vanaf Zierikzee. Al snel bereik ik het Havenhoofd, waar de wind me bijna van mijn fiets blaast. Het uitzicht over de Oosterschelde en de Zeelandbrug is adembenemend. Bij de luisterpaal vang ik het mysterieuze geluid van bruinvissen op – een ervaring die me blijft.

Langs de kreken van de Schelphoek volg ik de buitendijk. Bij uitkijktoren De Zuidkaap heb ik eindelijk mijn verrekijker bij de hand en spot ik verschillende vogels. Mijn vogelkennis schiet tekort, maar het uitzicht is prachtig.

De route leidt me verder door het binnenland richting Den Osse, langs het rustige Grevelingenmeer. Daar vertelt Hans van Dijke in een geluidsfragment over zeilmeisje Laura Dekker, die vanuit Den Osse vertrok voor haar solozeilreis rond de wereld. Zelf maak ik wat bescheidener plannen: bij beter weer wil ik gaan suppen naar een

van de onbewoonde eilanden. Maar voor nu trap ik tevreden verder, klaar voor de laatste etappe.

ETAPPE 3 (OOST, 45 KILOMETER)

Startpunt: Zijpe, Bruinisse

De laatste etappe begint in Bruinisse (bij Zijpe) waar de koele ochtendlucht me direct wakker maakt. Op weg naar Ouwkerk draait de wind en heb ik hem vol tegen. Ik ben blij dat ik weer voor een e-bike heb gekozen.

Bij het Watersnoodmuseum word ik stil van de indrukwekkende verhalen over de ramp van 1953. De persoonlijke getuigenissen en de immense caissons, ooit gebruikt om de dijken te dichten, maken diepe indruk. De kracht van het water is hier overal voelbaar.

De route leidt me tenslotte naar de Weg door het Dijkwater, een van mijn favoriete plekken op het eiland. Ik parkeer mijn fiets en volg het smalle, modderige pad naar de gluurmuur, waar ik in alle rust vogels kan spotten. Een serene afsluiting van deze bijzondere fietstocht.

EEN ROUTE VOL INSPIRATIE

De verhalen over de havens, de indrukwekkende natuur en de wisselwerking tussen land en water maken deze fietstocht onvergetelijk. De spierpijn neem ik voor lief. Of je nu de volledige 100 kilometer fietst of, zoals ik, de route opdeelt in etappes – onderweg valt er altijd iets bijzonders te ontdekken. Scan de QR-code om de route te downloaden of haal een exemplaar op bij een van de gemeentelijke jachthavens op het eiland.

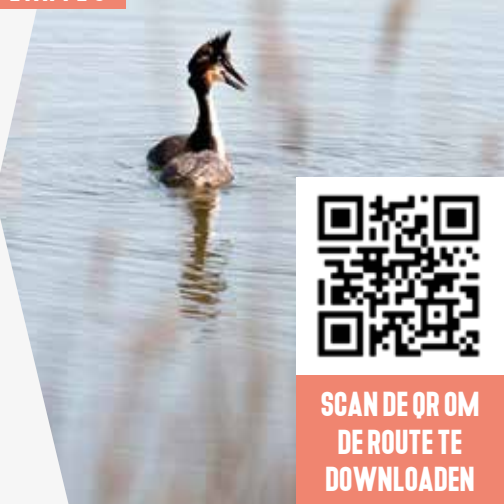
ETAPPE 1

ETAPPE 2

ETAPPE 3

SCAN DE QR OM
DE ROUTE TE
DOWNLOADEN

Erfgoed, historie en verbinding

DE MANIFESTATIE BROUWERSHAVEN

In de zomermaanden organiseert Stichting Cultuur & Erfgoed Brouwershaven de Manifestatie: een hele serie aan thematische activiteiten. Daarmee zet het stadje zichzelf, haar erfgoed en historie op de kaart. Debby Hanse en Huib Tieleman, twee van de vele mensen achter de organisatie van het evenement, vertellen hoe de Manifestatie zorgt voor een mooi activiteitenprogramma en heel veel verbinding.

WAT IS DE MANIFESTATIE?

Huib: "Elk jaar kiezen we vanuit Stichting Cultuur & Erfgoed Brouwershaven (SCEB) een historisch Brouws thema uit. Van juli t/m half september organiseren we daar allerlei activiteiten rond. Wat precies, dat hangt van het thema af – het jaar dat de garnalenvangst centraal stond, konden mensen bijvoorbeeld meevaren met een historisch schip van Museumhaven Zeeland. Maar de kern is altijd een expositie in De Nicolaas – de kerk van Brouwershaven. Een groep vrijwilligers duikt daarvoor de archieven in en daar komt dan altijd wat bijzonders uit. En wat we ook altijd doen, is een vrijwilligerslunch en er zijn vaak lezingen en concerten."

Debby: "Wat ik ook heel mooi vond, is hoe bij het themajaar over de Watersnoodramp de harmonie uit Voorburg betrokken werd. Zij hebben destijds een concert gegeven en nu weer."

Huib: "De dingen vallen altijd op hun plaats. In het themajaar over de garnalenvangst, maakte de handwerkgroep visserstruien die dan weer verkocht werden... Nog zo'n voorbeeld is een lezing over de Ramp vanuit het perspectief van een kind. Dan halen we de schoolkinderen erbij. We zijn veel bezig met verbinden."

V.L.N.R. DEBBY HANSE, HENK ZIELMAN,
HUIB TIELEMAN EN MARCO VAN VULPEN

HOE IS DE MANIFESTATIE BEGONNEN?

Debby: "Gehaast, haha! In 2018 werd er een stadsvisie geschreven over Brouwershaven. Toen is ook SCEB opgericht om culturele activiteiten met een focus op erfgoed te organiseren zodat Brouwershaven trotser op zichzelf wordt. De voorzitter van SCEB kwam erachter dat het een jubileumjaar was van Jacob Cats en toen hebben we in enorm korte tijd de Manifestatie opgezet. Nu kiezen we elk jaar weer een nieuw thema uit."

Huib: "We hebben al heel wat mooie thema's gehad: Brouwershaven als voorhaven van Rotterdam, de garnalenvangst en de Watersnoodramp van 1953. Vorig jaar focusten we op De Nicolaas met 'De Nicolaas vertelt'. Die missie om Brouwershaven weer trots te laten zijn, is echt wel gelukt."

HOE ORGANISEREN JULLIE HET ALLEMAAL?

Huib: "Inclusief het bestuur van SCEB zijn zo'n twaalf mensen nauw betrokken. Daaromheen zit een grote groep organisaties en vrijwilligers – een stuk of 150/200

personen – die ook allemaal hard meewerken. De kracht is dat er wordt samengewerkt tussen allerlei mensen. Zo zet je hele mooie dingen op."

Debby: "Vrijwilligers uit Brouwershaven hebben vaak meerdere petten op en de mensen van het bestuur dus ook. Ik kwam uit de Ondernemingsvereniging."

Huib: "En ik ben bijvoorbeeld ook voorzitter van Stichting De Nicolaas. We werken ook nog samen met onder andere Stichting Brouwe Dag, Stichting Museumhaven Zeeland, de Stadsraad, handwerkgroep Brouwershaven, Muziekvereniging Apollo, het Brouws Museum, Stichting Vrienden Erfgoed Zierikzee en Culturele Activiteiten Schouwen-Duiveland."

Debby: "Iedereen doet wat voor elkaar en gunt wat aan elkaar. Vrijwilligers van andere organisaties springen spontaan ergens bij. En er worden ook materialen uitgewisseld: statafels, geluidsboxen – dat lenen we onderling. Een belangrijke functie van SCEB is regelen dat er geld komt via de fondsen zodat iedereen die wat wil organiseren dat kan bekostigen. En als wij zelf ergens niet uitkomen, is er altijd wel iemand van een andere organisatie die weet hoe dat moet. We maken elkaar allemaal sterker hier!"

JULLIE ORGANISEREN EEN VRIJWILLIGERSLUNCH. IS DAT OOK BELANGRIJK?

Debby: "Zeker! We vinden dat zelf ook zo ontzettend leuk! We organiseren het samen met de ondernemersvereniging en maken geen onderscheid in wie wat doet en hoe vaak. Als jij je vrijwilliger voelt, ben je welkom."

Huib: "Het gaat erom dat die mensen worden gewaardeerd

en dat ze kennis kunnen maken met elkaar en met wat er gebeurt in Brouwershaven. Het is een opwaartse spiraal. Het aantal vrijwilligers groeit."

Debby: "Niemand is te beroerd om te helpen. Als je mensen vraagt, komen ze zo. De enige klacht die je achteraf soms krijgt, is: had mij ook even gevraagd."

DE NICOLAAS IS BELANGRIJK BINNEN DE MANIFESTATIE. HOE KOMT DAT?

Huib: "Toen die stadsvisie werd geschreven, is ook gekeken naar een nieuwe invulling van De Nicolaas, onder andere als cultuurpodium. De gemeente heeft al allerlei stappen gezet. Nu hebben we dat in Brouwershaven overgenomen en kijken we of het haalbaar is. We zijn ambitieus. We willen dat publiek zelf naar boven kan om de bijzondere omgekeerde kapconstructie van de kerk van dichtbij te bekijken bijvoorbeeld. Ook willen we de kerk teruggeven aan de gemeenschap. Daarom willen we ook een stadstafel waar Brouwenaars koffie kunnen drinken en elkaar kunnen ontmoeten."

Debby: "Ik had weinig met de kerk, maar met wat er nu georganiseerd wordt, ben ik een heel erg enthousiaste bezoeker geworden en dat geldt voor meer mensen."

Huib: "Dat er nu zoveel speelt rond De Nicolaas is ook een van de redenen dat in 2025 de Manifestatie weer op De Nicolaas focust. We zijn er nog lang niet over uitverteld. De Nicolaas is óók iets dat heel Brouwershaven verbindt."

Ook benieuwd naar de Manifestatie van 2025? Informatie vind je op facebook.com/BrouwBruist en grotekerkbrouwershaven.nl.

**“Door de fotografie
ben ik erachter
gekomen hoe
bijzonder het hier is.”**

**RICK DEN BIGGELAAR BEHEERT
HET POPULAIRSTE INSTA-ACCOUNT
VAN SCHOUWEN-DUIVELAND**

De vijftientwintigjarige Rick den Biggelaar uit Roosendaal legt Burgh-Haamstede en de Kop van Schouwen prachtig vast voor zijn succesvolle Insta-account HaamstedeNature met bijna 13.000 volgers. We spraken hem over wat hem drijft en wat hij, als Roosendaler, heeft met Schouwen-Duiveland.

DAMHERTEN FOTOGRAFEREN

Als baby kwam Rick al in Burgh-Haamstede – in de stacaravan van zijn grootouders om precies te zijn. Die caravan werd verkocht en toen de plek opnieuw te koop kwam te staan, werd deze weer overgenomen door de ouders van Rick. Rick en zijn vriendin zijn regelmatig in het huidige chalet te vinden. Het vormt de uitvalsbasis voor zijn fotoactiviteiten. Daar is hij ook van hieruit mee begonnen. “Ik had wel eens gehoord dat er hier damherten zaten en die wilde ik zien. Dus toen heb ik in 2020 een verrekijker gekocht en

ging ik op pad. M’n eerste foto’s maakte ik met m’n telefoon dóór die verrekijker. Ik heb al snel een tweedehands camera gekocht.”

STRIJKLICHT EN FOTO’S PLANNEN

Het moois dat hij tegenkwam, wilde hij met anderen delen en dus begon hij een Instagramaccount: Natuurspotter Zeeland. Toen het serieuzer werd, veranderde hij dat in HaamstedeNature inclusief een logo en eigen huisstijl. En de foto’s zijn ook alleen maar beter geworden. “Ik maak geen foto’s meer door een verrekijker, haha. Elk hert dat ik tegenkwam, legde

ik in het begin vast. Dat is echt wel veranderd. Ik plan ook veel meer. Ik fotografeer het liefst tijdens de golden hours – met het mooie strijklucht van net na zonsopgang of voor zonsondergang. En vóór ik vertrek, kijk ik op webcams – ik weet exact welke soort wolkenformaties mooie luchten opleveren. Is het niks, dan kruip ik zo m'n bed weer in."

MEER DAN INSTAGRAM

Inmiddels gaan Ricks activiteiten veel verder dan Instagram. "Ik maak nu ook filmpjes met de drone. Veel meer partijen kennen me.

"Door fotografie ben ik erachter gekomen hoe bijzonder het hier is. Er leven hier zeehonden en bruinvissen"

Ik ga met verschillende organisaties mee, bijvoorbeeld met de KNRM, en met Stichting Rugvin om met mijn camera mee te helpen met de identificatie van bruinvissen. Ook vragen de mensen van Staatsbosbeheer me vaak mee als ze iets vast moeten leggen. Zo kom ik ook op plekken waar je normaal als publiek niet mag komen. Ook leuk is dat ik via hen nu rondleidingen geef. Daarnaast verkoop ik ook fotoafdrukken en geef ik af en toe lezingen over fotografie op de Kop van Schouwen."

GELIJK VAKANTIE

Rick woont in Roosendaal en werkt daar als verpleegkundige op de spoedeisende hulp. Hij geniet van het fotograferen, maar wil er niet zijn beroep van maken. "Als het je werk is, dan móét je. Ik verdien

er nu wel wat mee en dat gebruik ik allemaal om mijn apparatuur te verbeteren – fotografie is geen goedkope hobby. Ik vind het prima zoals het is. Doordat ik m'n roosters zelf indeel, kan ik vaak vijf dagen achter elkaar blijven. Zo is het een hartstikke fijne uitlaatklep. Als ik hier naartoe rijd, is het gelijk vakantie."

ONGEKEND VEEL AFWISSELING

Schouwen-Duiveland ervaart hij als heel fotogeniek, dus het blijft hem trekken. "In een relatief klein gebied heb je ongekend veel afwisseling. Je zit zo op het strand, je hebt de duinen, de bossen, de Zeelandbrug, de Oosterscheldekering en je kunt damherten en reeën zien. Door fotografie ben ik erachter gekomen hoe bijzonder het hier is. Er leven hier zeehonden en bruinvissen. Dat is geweldig om te zien. En al die bijzondere planten op de zandgronden in de duinen! Ik ken nu de mooiste plekjes in en rond Renesse."

RICK'S FAVORIETE PLEK

"Ik fotografeer overal graag, maar kom het allerliefst in het gebied bij Parkeerplaats het Groene Duin. Ik vind het mooi qua natuur en op de een of andere manier heb ik er altijd wel geluk. Pas nog met zo'n hert dat tijdens een mistige zonsopgang boven op een duin stond... daar doe je het voor!"

HOE *Stichting Renesse*

HET EILAND CULTUREEL VERSTERKT

Op Schouwen-Duiveland vind je verschillende tradities: van de Burghse Dag, de Havendagen in Zierikzee, de Visserijdagen in Bruinisse tot de jaarlijkse Straô's in zes dorpen. Al deze evenementen brengen het eiland tot leven, maar wat veel mensen niet weten, is dat Stichting Renesse vaak op de achtergrond een onmisbare rol speelt. Dankzij haar financiële steun krijgen deze tradities de kans om te groeien en voort te bestaan. Al sinds 1953 zet de stichting zich in om Schouwen-Duiveland aantrekkelijk en leefbaar te maken. Directeur Matthijs Heeres neemt ons mee in hoe de stichting dit doet en wat het eiland eraan heeft.

MAAK SCHOUWEN-DUIVELAND BETER

Stichting Renesse werd opgericht in 1953, oorspronkelijk om het toerisme in goede banen te leiden en om hier ook inkomsten uit te genereren. Het werk van de stichting kwam in een stroomversnelling na de Watersnoodramp. De noodwoningen werden eerst gebouwd voor de getroffen eilandbewoners, maar kregen later een nieuwe bestemming als recreatiewoningen. Deze woningen, inclusief hun grond, werden verpacht, waardoor er inkomsten werden gegenereerd. Deze werden gebruikt om opnieuw te investeren in de vrijetijdsector. Denk bijvoorbeeld aan de Vroonplas in Renesse. Dit gebied werd in de jaren '50 aangekocht met plannen voor een buitenzwembad. Toen dit niet haalbaar bleek, is het omgevormd tot een natuurgebied waar je nu als inwoner heerlijk kunt wandelen of vissen.

EEN DUWTJE IN DE RUG

Stichting Renesse ondersteunt jaarlijks tientallen lokale projecten. In 2023 kregen maar liefst 84 initiatieven een financiële impuls. Denk aan evenementen zoals de Kunstschouw, Anywave

Zierikzee en Festival aan Zee in Renesse. Ook dorpsfeesten zoals de Burghse Dag en de Visserijdagen Bruinisse profiteren van deze steun.

“Bij het toekennen van subsidies letten we erop dat het project een algemeen doel dient, zoals het vergroten van de aantrekkelijkheid van het eiland. Daarom steunen we geen commerciële organisaties,” legt Matthijs uit. “We zorgen voor de financiële middelen, maar het echte werk wordt gedaan door de mensen die het organiseren. Het is geweldig om te zien hoe deze evenementen het eiland tot leven brengen en tegelijkertijd ook de lokale ondernemers een boost geven.”

ERFGOED VOOR IEDEREEN

Naast evenementen zet Stichting Renesse zich in voor het behoud van monumenten. Denk aan de Plompe Toren in Burghsluis en het oude Stadhuis in Brouwershaven. De Plompe Toren wordt verhuurd aan Natuurmonumenten voor een symbolisch bedrag. Voor het oude Stadhuis is de stichting nog op zoek naar een passende nieuwe bestemming.

“We willen dat deze plekken hun verhaal blijven vertellen,” legt Matthijs uit. “Een mooi voorbeeld

is Grand Café De Werf, dat ooit een houtloods was. Nu is het een combinatie van museum en horeca, waardoor het gebouw een nieuwe functie heeft gekregen. Erfgoed moet niet alleen behouden blijven, maar ook toegankelijk zijn voor inwoners en bezoekers.”

LOKALE BETROKKENHEID

Wat Stichting Renesse bijzonder maakt, is haar proactieve aanpak. Een van de recentere initiatieven van Stichting Renesse is het plaatsen van standbeelden ter ere van lokale helden. Deze standbeelden zijn niet alleen een eerbetoon, maar versterken ook het gevoel van trots en verbondenheid in de dorpen. Dorpen mogen zelf kandidaten aandragen, waarna een commissie zorgvuldig de keuze maakt. Het proces betreft de inwoners bij hun woonplaats en zorgt ervoor dat het verhaal van een held in leven blijft. Zo staat in Scharendijke het standbeeld van Bläsz, een reddingshond die na de Watersnoodramp tientallen dieren redde. In Dreischor is een eerbetoon opgericht voor Antje de Waaij, de laatste inwonster die trouw bleef aan de Schouwse streekdracht.

**WESTENSCHOUWEN
KAATJE EN KOOTJE**

Al eerder ontstond het idee voor Concert at Sea tijdens het 50-jarig jubileum van de stichting. Wat begon als een kleinschalig evenement voor inwoners, groeide uit tot een van de grootste muziekfestivals van Nederland. Hoewel Concert at Sea inmiddels op eigen benen staat, organiseerde de stichting in eerdere edities een Zeeuwse orkestavond speciaal voor inwoners.

SAMEN VOOR EEN BRUISEND EILAND

Stichting Renesse blijft werken aan een eiland waar het goed wonen, werken en recreëren is. “We zijn trots op wat we hebben bereikt, maar kijken ook vooruit. Het draait om de juiste keuzes maken, zodat Schouwen-Duiveland aantrekkelijk en leefbaar blijft,” sluit Matthijs af. Of je nu wandelt bij de Vroonplas, geniet van een evenement of een standbeeld bewondert, Stichting Renesse is vaak de stille kracht achter deze initiatieven.

Meer weten? Kijk op www.stichtingrenesse.nl {

**DREISCHOR
ANTJE DE WAAIJ**

**SEROOSKERKE
JACOB VIERGEVER**

**ZIERIKZEE
PIETER MOGGE**

**ONTDEK ALLE BEELDEN
SCAN DE QR CODE**

Hanse is net als hun product: sterk en standvastig

De naam Hanse is niet meer weg te denken van Schouwen-Duiveland. Het bedrijf uit Nieuwerkerk vindt zijn oorsprong al in 1907, begonnen in Sirjansland. Inmiddels werken er ruim 170 mensen en gaan de staalconstructies de hele wereld over. En nog altijd is het een familiebedrijf, geleid door broers Jochem, Ruben en hun zus Marlinde de Jonge.

De drie familieleden hebben de taken grofweg verdeeld: Jochem is van de commerciële kant, Ruben van algemene zaken en Marlinde neemt de operationele zaken voor haar rekening. En dus ook dit interview. "Al lopen dingen natuurlijk ook wel in elkaar over", voegt ze er meteen aan toe. "En grote beslissingen neem je doorgaans samen." Zij en haar broers hebben hun vader Wim de Jonge opgevolgd. Hij is officieel geen directeur meer, maar nog wel altijd heel betrokken. "Zeker bij nieuwe bijzondere projecten helpt hij nog mee. Dat vindt hij leuk en hij heeft ook gewoon belangrijke kennis die we goed kunnen gebruiken."

VAN WAGENMAKERIJ TOT SPECIALIST IN STAALBOUW

In meer dan honderd jaar tijd is er veel veranderd bij Hanse. In het allereerste begin was het een wagenmakerij, opgericht door meneer Hanse in Sirjansland. Daarna werd het ook een smederij en nog later gingen ze loodgieters- en installatiewerk doen. "Dat doen we nu niet meer, onze specialisatie is staalbouw. Staal is de basis, maar in 2008 zijn we wel meer dan dat gaan doen. Doordat we steeds meer kennis en kunde in huis hebben, kunnen we totaalbouw aanbieden." Dat levert projecten op in uiteenlopende sectoren: van kantoren, bedrijfshallen en winkelpanden tot agrarische bouw en woningbouw.

**WERKEN
NOSCHOUWEN
PDUIVELAND**

Hanse doet veel op het eiland; denk aan de gebouwen voor YourSurprise in Zierikzee en Jumbo en Aldi in Nieuwerkerk. “En in Zierikzee bouwen we een stalen woning. Dat is de eerste op het eiland.” Maar ook in de rest van Nederland en zelfs daarbuiten is het bedrijf actief. “In Afrika werken we mee aan oplossingen voor een goede opslag voor voedsel. Dat is nu nog vaak een probleem waardoor oogsten alsnog verloren gaan. Het is mooi om bij te kunnen dragen aan een oplossing.”

INVESTEREN IN TALENT

Een punt van aandacht is, zoals tegenwoordig bij ieder technisch bedrijf, het vinden van goed personeel. Hanse heeft daar zo’n zes jaar geleden een belangrijke stap in gezet: er werd een eigen vakschool opgericht, de Hanse Vakschool. Dat houdt in dat jongeren na het afronden van hun middelbare school direct bij ons aan de slag kunnen. Ze werken vier dagen per week en hebben een dag school bij ons op kantoor. Na twee jaar hebben ze een volwaardig mbo-diploma op zak. “Het is bijzonder dat we dit kunnen aanbieden. Al was het niet makkelijk om te realiseren. Je moet er veel voor regelen en het vraagt het nodige van onze medewerkers. Die moeten het ook zien zitten om als het ware voor de klas te gaan staan.” Toch is het heel positief uitgepakt, vindt Marlinde.

“Inmiddels studeert de derde lichter dit jaar af. We plukken er nu de vruchten van. Het is natuurlijk een win-win situatie. Wij hebben er een gemotiveerde medewerker bij en de medewerker heeft een mooi diploma op zak.” Het voordeel is volgens Marlinde ook dat de groepen klein zijn. “Er is maximaal plek voor vijf mensen in een klas.

Daardoor voelt het niet zo als school, dat kan voor sommigen echt het verschil maken.”

DE PLEK WAAR IEDEREEN ZICH THUISVOELT

De bedrijfscultuur van Hanse kenmerkt zich door eigenschappen als nuchterheid en bereidheid om hard te werken. “We zijn eerlijk en recht door zee. Er is een grote verbinding binnen het bedrijf. Daarnaast horen we vaak van klanten terug dat onze mensen altijd bereid zijn een stapje extra te zetten. Dat past bij ons uitgangspunt dat als we zeggen dat we iets doen, we het ook écht doen. We zijn standvastig en zetten door om te bereiken wat we beloven.”

Nu er zo’n 170 mensen werken, is het niet vanzelfsprekend meer dat iedereen elkaar kent. Toch doet het bedrijf zijn best om de betrokkenheid hoog te houden en de drempels laag. Paul Legemaate uit Zierikzee kan dat beamen. Hij is medewerker kwaliteit arbeidsomstandigheden en milieu en al zo’n dertien jaar werkzaam bij Hanse. “De directie is goed bereikbaar, dat vind ik een grote plus. Hanse is verder een heel sociaal bedrijf met een prettige werksfeer. Speelt er iets op persoonlijk vlak? Er wordt meegedacht over een oplossing. Kind ziek? Dan kijken we of je thuis kunt werken. Bovendien hebben we een prachtige personeelsvereniging met veel leden. Heel leuk om met elkaar dingen te ondernemen zoals de jaarlijkse barbecue en de mosselparty. Maar ook de vrijdagmiddagsnack en een cadeautje bij huwelijken en geboorte, aan alles wordt gedacht.”

PAUL LEGEMAATE EN MARLINDE EICHLER - DE JONGE

WAT BRENGT DE GAST NOG MEER?

“Veel gasten zien zichzelf inmiddels ook als inwoner”

DANNY VAN OEVEREN

MARIEKE BRABER-SCHOT

Als inwoner van Schouwen-Duiveland hoeven we je niet uit te leggen dat de toerist dol is op ons eiland. Voor een weekend, een langere vakantie of zelfs voor een tweede woning. En het seizoen beperkt zich allang niet meer tot de zomermaanden. Maar wat betekent die toerist behalve werkgelegenheid en inkomsten nog meer voor ons?

Ruurt van der Wel, directeur Eilandmarketing, gaat voor deze tweede editie van het Inwonersmagazine in gesprek met Marieke Braber-Schot uit Zierikzee en Danny van Oeveren uit Renesse. Beiden al meer dan twintig jaar werkzaam in de recreatie in Renesse. Marieke is eigenaar van Vakantiepark Zonnedorp, Danny mede-eigenaar van het familiebedrijf Camping- en Beachresort Julianahoeve. Het toerisme is hun boterham. Maar zowel Marieke als Danny vinden het belangrijk om inwoners ervan bewust te maken dat de toerist ons meer brengt dan dat.

BETROKKEN

De gasten van hun bedrijven zijn een mix van met name

Nederlandse en Duitse bezoekers. Danny: “Gasten komen vooral naar het eiland voor het totaalplaatje van de omgeving: cultuur, natuur, water en het strand. Wij merken dat vaste gasten inmiddels praten alsof ze hier wonen.” Zo sterk is hun band met het eiland. Marieke herkent dat: “De vaste gast is meer een inwoner geworden. Ze zijn heel betrokken, zo lezen ze iedere week de Wereldregio. Ze gaan mee het strand schoon maken tijdens de Schouwse Jutterdagen en helpen mee tijdens evenementen.” Danny: “Er komen ook Duitse jongeren stage lopen bij ons.”

OOK VOOR INWONERS

Wat veel inwoners niet weten, is dat ook zij gebruik mogen maken van de faciliteiten van de camping. Dat merkte Danny tijdens de laatste Open Bedrijvendag: “Dan hoor je dat het niet vanzelfsprekend is voor eilandbewoners om naar onze camping te komen. Terwijl ze net zo welkom zijn bij ons in de speeltuin, in de horeca en in het zwembad.” Marieke vult aan: “Mensen zijn vaak verbaasd dat dat gewoon kan. Maar je bent bij ons gewoon welkom voor een kop koffie.”

EENZAAMHEID

Veel ondernemers zoals Marieke en Danny zijn niet alleen bezig met

de gasten van hun recreatiebedrijf. “Regelmatig organiseren we iets voor de ouderen, zoals een lunch en bingo. Het hoeft niet ingewikkeld te zijn.” De twee Schouwse ondernemers vinden het fijn om te helpen de eenzaamheid onder die doelgroep terug te dringen. Danny: “Wij hebben iets met het eiland; zijn er geboren en hebben ons leven hier opgebouwd. Dan maakt het me gelukkig als we op die manier ons steentje kunnen bijdragen.”

PODCAST

Benieuwd naar de bijzondere band tussen ondernemers en hun gasten? In de podcast met Marieke, Danny en Ruurt hoor je hoe diep die connecties soms gaan. Denk bijvoorbeeld aan een uitnodiging voor een begrafenis van een gast waar meerdere bekenden uit Renesse aanwezig waren. **⌋**

**BELUISTER
DE PODCAST**

Esther winterdipt in de Oosterschelde

Schouwen-Duiveland is omgeven door water. Het is haast zonde om daar alleen in de zomer van te genieten. Net buiten Zierikzee komt een groepje zwemmers júst in de koude maanden samen voor winterdips in de Oosterschelde. Initiatiefnemer Esther Koorn (42) vind je ook elke zondagochtend in het water – weer of geen weer. Ze vertelt hoe ze op het idee kwam en waarom winterzwemmen en ijsbaden zo belangrijk voor haar zijn.

Esther kwam eigenlijk bij toeval in aanraking met het winterzwemmen toen ze nog op Texel woonde. “Ik bezocht daar zo’n tien jaar geleden een Body en Brein festival met onder andere een workshop over ijsbaden en ademhaling. Ik was totaal overdonderd door het effect dat dat op me had. Het gaf zo veel energie, alleen die ademhalingsoefeningen al! Ik kon ineens zo twintig push-ups doen. Het voelde euforisch!”

WINTERDIPGROEP

Esther deed vervolgens een tijdje niks met het ijsbaden. Ze verhuisde voor de liefde naar Schouwen-Duiveland. Toen haar weerstand achteruitging, begon het te kriebelen. Misschien toch maar iets met dat ijsbaden doen? Maar er speelde meer. Ze kende nog niet zo veel mensen. En dat was de reden om de Winterdipgroep op te starten. “Ik deed het vooral om mensen te leren kennen. Ik vroeg rond of er anderen mee wilden doen en die eerste winter bestond de groep

slechts uit mij en drie mannen. Later ben ik fanatieker gaan flyer en nu zijn we elke zondagochtend om 9.00 uur met zo’n dertien tot vijftien personen bij het strandje van Borrendamme met onze Winterdipgroep.”

KORT STRESSMOMENT

Esther is enthousiast over het effect van het winterdippen. “Veel te kort door de bocht uitgelegd train je bij het ijsbaden je lijf door het bloot te stellen aan een kort stressmoment. Dat is onder andere goed voor je doorbloeding, immuunsysteem, tegen ontstekingen, tegen stress en voor vetverbranding. Dat effect is tot zes dagen nadien te meten.

Mij heeft het zo veel gebracht dat ik in 2023 ben gestopt met mijn werk als makelaar en nu instructeur van de Wim Hof-methode ben.” Een groot misverstand waar Esther vaak tegenaan loopt, is dat het allemaal om dat koude water gaat. En hoewel elke duik in de Oosterschelde altijd bijzonder en uniek is, is er meer dan die plons in het water. “Het gaat erom dat je krachtig en sterk

voelt doordat je zo'n stress- en schrikmoment aankunt. Mensen gaan vaak puffend en steunend van de stress een ijsbad in en ze komen er in totale rust weer uit. Dat gevoel neem je mee in de rest van je dagelijks leven. Wat men ook vaak niet beseft, is dat ademhalingsoefeningen minstens even belangrijk zijn als het water."

KLEREN ROND DE TRAPLEUNING

De Winterdipgroep komt altijd samen bij het Strandje van Borrendamme; een heel klein strandje net buiten Zierikzee. Puur praktisch: "Omdat ik er hardlopend of fietsend snel ben."

"Soms stormt het zo hard dat we onze kleren rond de trapeuning moeten knopen omdat anders alles wegwaait"

Maar ze komen er inmiddels al zo lang: "We noemen het nu wel óns plekje." Iedereen heeft zijn eigen voorkeuren qua weer. De ene keer is het water zo glad als een spiegel; de andere keer is het wild. Zelf houd ik daar wel van. Spelen in de golven. Maar in feite is alles goed. Soms stormt het zo hard dat we onze kleren rond de trapeuning moeten knopen omdat anders alles wegwaait. We slaan onze winterdip alleen over bij onweer."

MEEDOEN

Winterdippen lijkt alleen voor alleskunnners weggelegd die hun hele lichaam al onder controle hebben. Maar Esther, die vóór ze hieraan begon een onvervalste koukleum was, spreekt dat tegen. "Bijna iedereen kan winterdippen. Het wordt afgeraden bij zwangerschap en als je last hebt van ernstige hart- en vaatziekten en epilepsie. Ik raad aan om het altijd samen te doen en idealiter onder begeleiding te beginnen." De groep die ze ooit heeft opgericht om meer mensen te leren kennen, staat natuurlijk ook open voor nieuwe deelnemers. "Als je gewoon naar het strandje van Borrendamme komt op zondag om 9.00 uur helpen we je graag op weg. Er zijn altijd wel ervaren mensen die je op kunnen

vangen. Als je twijfelt, iets wilt overleggen of vragen hebt, mag je me ook altijd even bellen. Mijn contactinfo staat op mijn website: estherkoorn.nl."

GENIETEN VAN SCHOUWEN-DUIVELAND

Schouwen-Duiveland heeft natuurlijk nog meer te bieden dan de Oosterschelde. Waar geniet Esther nog van? "Steeds meer van de kleine dingen. Een zwanenkoppel in Plan Tureluur bijvoorbeeld. Daar kijken we van onze tuin op uit. En ik kan genieten van de verschillende seizoenen. Het eiland weet me in alle weersomstandigheden te verrassen. Daarnaast voel ik me hier enorm welkom. Ik kwam van buiten, maar mensen stonden echt open om met mij te gaan winterdippen."

V.l.n.r. Saskia Rijdsdijk, Esther Koorn, Sylvia Glerum-Witkam, Koen, Sterre van Leer, Connie Voorbeijtel, Iris van der Schoot, Tanja Wienk en Claudia Kuipers

Schouwse bakker

ARJAN

BAKT ZE BRUIN IN

Frankrijk

De beste bakker van de wereld worden, dat is wat Arjan Arkesteyn wil. Zijn vader Marco is ook bakker en eigenaar van Inde Soete Suikerbol in Burgh-Haamstede.

In de toekomst hoopt Arjan zijn vader op te volgen en het familiebedrijf over te nemen.

Momenteel werkt Arjan in Nice bij Boulangerie Pain Pain. De jonge bakker is namelijk zo gedreven dat hij wil leren van de beste bakkers die hij kent. Zo liep hij al stage bij Robèrt van Beckhoven (Heel Holland Bakt), bij Inter Scaldes in Kruiningen en bij Stephan Destrooper in Koksijde.

Zijn verhaal leest als een jongensboek, maar dat betekent niet dat hij geen uitdagingen op zijn weg tegenkomt. Integendeel.

DE OMMEKEER

“Op het VWO ging het op den duur steeds slechter en ik ging van school. Maar ik wist ook niet goed wat ik dan wilde. Als bijbaan ging ik werken bij de pannenkoekenmolen in het dorp.” Vader Marco maakte zich in die tijd wel zorgen. “Ik kan het niet mooier maken dan het is, hij had het op school goed verkloot. Vervolgens bedacht hij dat hij spijkerbroeken wilde gaan verkopen. Wij naar een open dag van Scalda. Hij kwam er al snel van terug, dat werd het ook niet. Eerlijk gezegd vond ik dat wel een mooi moment, er viel een kwartje.”

“IK HOOP
DAT IK IN
DE TOEKOMST
MIJN AMBITIES
IN BURGH-HAAMSTED
WAAR KAN MAKEN.”

*“Dat is
thuis
en voelt
goed”*

Arjan kreeg advies van zijn baas bij de pannenkoekenmolen: "Hij vroeg of een opleiding in België wat voor me was. Samen met mijn vader ben ik achter de computer gaan zitten. We kwamen uit in Brugge bij Ter Groene Poorte, een kostschool waar je intern verblijft. Het is daar behoorlijk streng. Om zeven uur 's avonds je telefoon weg en als je 's ochtends niet op tijd achter de bank stond, kon je op vrijdagmiddag extra uren nablijven." Ouders mogen zich niet bemoeien met de gang van zaken bij Ter Groene Poorte en daar kon Marco zich goed in vinden. "Het is streng, maar soms is dat nodig. Hij had geen doel. Ik zag hem veranderen daar in België. De glans kwam in zijn ogen. Nu had hij een doel en wilde daar hard voor werken."

"Mijn vader heeft meer dan dertig jaar ondernemerservaring en ik niet. Op mijn beurt leer ik hem technieken die hij nog niet kent."

VAN BOERENZOON TOT BAKKER

Dat harde werken heeft hij niet van een vreemde. Marco was zelf 22 toen hij zijn bakkerij overnam van bakker De Bruine. "Ik was een boerenzoon, maar het bedrijf van mijn ouders was te klein voor mijn broer en mij samen om voort te zetten. Ik besloot dat ik bakker wilde worden." Hij deed de benodigde opleidingen en haalde zijn middenstandsdiploma. "Ik wist al dat ik iets voor mezelf wilde beginnen, ik ben te eigenwijs voor een baas. Het plan was om eerst meer ervaring op te doen en te sparen. Alleen kwam al snel de kans om een bakkerij over te

nemen. Het voelde goed en ik zag het helemaal zitten."

OVER DE GRENZEN

Inmiddels is Bakkerij Inde Soete Suikerbol een begrip op Schouwen-Duiveland en daarbuiten. Arjan groeide praktisch op in de bakkerij en als hij in Nederland is, springt hij graag bij. Maar hij wil nu eerst nog extra ervaring opdoen in Frankrijk. "Na mijn opleiding wilde ik een jaar in Nice gaan werken. Ik vond een baan, maar een paar weken voor ik vertrok werd ik gebeld dat het niet meer nodig was." De jonge bakker besloot toch naar Nice te gaan. Ik heb een Airbnb geboekt en binnen drie dagen had ik een nieuwe baan." Naast zijn werk daar heeft Arjan ook nog een bijbaantje in Monaco en doet hij mee aan allerlei bakwedstrijden. Bij een wedstrijd om de beste pain au chocolat werd hij zesde van vijfentwintig deelnemers.

ZO VADER, ZO ZOON

Arjan liet zijn vader in januari zijn werkplek in Nice zien. Dat

was voor allebei een bijzondere ervaring. Marco: "Interessant om het koopgedrag van de Fransen mee te maken. Mensen gaan daar gewoon drie keer per dag naar de bakker om een stokbrood. En het was natuurlijk heel leuk om Arjan daar zo bezig te zien." Marco is dus maar wat trots op zijn beoogde opvolger. "We kunnen ook goed samenwerken. In het brood bakken had hij nog wel de nodige dingen te leren, maar gebak maken kan hij eigenlijk al beter dan ik."

TERUG NAAR BURGH-HAAMSTED

Arjan: "Mijn vader heeft meer dan dertig jaar ondernemerservaring en ik niet. Op mijn beurt leer ik hem technieken die hij nog niet kent. Zo vullen we elkaar mooi aan. Ik hoop dat ik in de toekomst mijn ambities in Burgh-Haamstede waar kan maken. Dat is thuis en voelt goed." Marco is nog niet aan zijn pensioen toe, maar: "Als je zo'n jonge hond hebt die nu al staat te springen om in je voetsporen te treden, dat is toch prachtig?" (

stik(jes) grôôts

Bru VerBeeld

EEN DORP OM TROTS OP TE ZIJN

De fotowandelroute Bru VerBeeld neemt je mee door het centrum van Bruinisse. Oude foto's tonen plekken van een eeuw geleden, precies waar ze ooit zijn genomen. Een nostalgische blik op het vissersdorp, waar verleden en heden samenkomen en de trots van Bru zichtbaar wordt.

VIER de vrijheid

Anders dan de rest van Zeeland en Nederland is Schouwen-Duiveland op 7 mei 1945 bevrijd. Op Schouwen-Duiveland vinden verschillende evenementen plaats om de 80-jarige bevrijding te vieren. Meer weten? Kijk op 80jaarmvrijheidzeeland.nl en vier de vrijheid!

ZEEUWS ARCHIEF, BEELDBANK SCHOUWEN-DUIVELAND, O-829

PASVEER-SLOOT

De Pasveersloot in Dreischor, sinds 1960 in gebruik en inmiddels met pensioen, was een revolutionaire stap in waterzuivering. Deze slimme constructie, ontworpen door dr. ir. A. Pasveer, gebruikt natuurlijke stroming en bacteriën

om afvalwater te zuiveren zonder ingewikkelde machines. Het trok zelfs jaloerse blikken vanuit o.a. Japan en zette Dreischor internationaal op de kaart als pionier in milieuvriendelijke waterzuivering.

JACOB CATS VAN BROUWERSHAVEN NAAR DE TOP

Geboren in het kleine Brouwershaven, groeide Jacob Cats uit tot raadpensionaris van Holland. Zijn uitspraken, zoals "Al draagt een aap een gouden ring, het is en blijft een lelijk ding," maakten hem beroemd. Scan de QR-code en beluister het levensverhaal van deze Zeeuwse dichter en staatsman!

GOLFCLUB GREVELINGENHOUT

Een balletje slaan is voor iedereen

Bruinisse kennen veel mensen als het mosseldorp van Schouwen-Duiveland. Maar wist je dat er ook een pracht van een golfbaan ligt? Vlak achter de dijk van het Grevelingenmeer vind je Golfclub Grevelingenhout. Behalve dat je hier kunt golfen in een mooie natuurlijke omgeving, zijn er ook een brasserie, vergaderzalen, een shop en een golfacademy.

De baan van Golfclub Grevelingenhout werd ontworpen door de bekende golfbaan-architect Donald Harradine en eind jaren tachtig aangelegd. Junior clubmanager Britt Visbeen vertelt: "We zijn echt een parkbaan; de baan wordt omringd door een park met huizen, bomen en er is veel water. Het groen geeft beschutting en zorgt tegelijk dat de baan wat verstopt ligt. Het

geeft ook wel een soort vakantiegevoel als je hier bent."

Britt benadrukt dat het beeld van golf als elitesport allang niet meer klopt. "We hebben een diverse mix qua leden. Van de klassieke golfer tot de mosselvisser uit het dorp en alles daar tussenin. Ook toeristen zijn van harte welkom. Wanneer ze geen materiaal bij zich hebben en toch de baan in willen, kunnen ze dat eventueel bij ons huren." De club wil graag zo laagdrempelig mogelijk zijn. "Sinds dit jaar hebben we een nieuwe golf professional in huis. Samen zijn we plannen aan het uitwerken voor een open dag op 5 april, een rondleiding en diverse soorten clinics en cursussen. We willen graag een kijkje in de keuken geven."

Op die manier hoopt de golfclub de jongere doelgroep ook aan te spreken. Verjonging van het ledenbestand kan voor de continuïteit van een club geen kwaad. Britt: "We hebben bijvoorbeeld de vrijmibogo! in het leven geroepen. Om het weekend in te luiden ga je dan twee uurtjes

golfen met aansluitend een hapje en drankje. Veel mensen denken namelijk dat je meteen een hele dag kwijt bent als je gaat golfen. Dat hoeft helemaal niet. In twee uur kun je prima een rondje doen." Wie kennis wil maken met de sport, kan ook kiezen voor Golfstart. Samen met een groep beginners ga je aan de slag, materiaal kun je lenen bij de club.

Dat iedereen welkom is bij Grevelingenhout, is duidelijk. Maar dat kan dus ook voor iets anders dan golfen. "We hebben twee vergaderruimtes en ook de zaal van onze brasserie is heel geschikt voor een bijeenkomst van een grotere groep", vertelt Britt. "We kunnen dat naar wens verzorgen met een lunch of diner of zelfs in combinatie met een clinic. En het fijne is dat je al die tijd uitzicht hebt op dat prachtige groen van het terrein. Je bent er hier op de golfbaan echt even uit." (

Volg(ens) ons...

BLIJF OP DE HOOGTE VAN ALLES WAT ER SPEELT OP SCHOUWEN- DUIVELAND!

Op Instagram en Facebook (@opschouwenduiveland) delen we wekelijks inspirerende verhalen van eilandbewoners, bijzondere evenementen en foto's. Van tradities zoals Straô tot unieke plekjes die je misschien nog niet kende.

Wil je weten wat er te doen is of gewoon even genieten van mooie beelden van het eiland? Volg ons en blijf verbonden met Schouwen-Duiveland!

*Lees het
magazine
online:*

We hopen dat dit magazine je heeft verrast. Dat Schouwen-Duiveland nog veel mooier, verrassender, en boeiender is dan je al dacht. En anders hopen wij dat jij ons verrast. Met mooie foto's, anekdotes en verhalen. Wij delen ze graag met jou, deel je ze met ons?
@opschouwenduiveland
#opschouwenduiveland

Oplossing pag. 11 wapenschilden:

1. Sirjansland
2. Serooskerke
3. Brouwershaven
4. Bruinisse
5. Burgh
6. Duiveland
7. Schouwen-Duiveland
8. Westerschouwen
9. Dreischor
10. Zierikzee
11. Elkerzee
12. Ellemeet
13. Haamstede
14. Kerkwerpe
15. Nieuwerkerk
16. Nieuwekerke Schutje
17. Noordgouwe
18. Oosterland
19. Ouwkerk
20. Renesse
21. Zonnemaire

Oplossing pag. 34:

VERLIEFDOPSCHOUWENDUIVELAND

COLOFON

Lekker Leven op Schouwen-Duiveland is een uitgave van Eilandmarketing Schouwen-Duiveland en wordt huis-aan-huis verspreid op Schouwen-Duiveland.

Jaargang 2, nummer 1, voorjaar 2025.

REDACTIE: Helma Wegdam (hoofdredactie) • Jorne Kap

• Sandy Troost • Life Design

TEKST: Mariska den Hartog

• Sonja Barentsen • Jorne Kap

FOTOGRAFIE: Merel Tuk • Zeeuws

Archief • Carolien Boogaard

• Brusea • Dick van der Veer

• Zander de Jong • Hugo de Jonge

• Mei-Lu van Eerten • Ann de Wulf

• Vlotr Media • Koert van As

ONTWERP EN OPMAAK: Life design

• Zierikzee, www.lifedesign.nl

DRUK: Media58 | Vlissingen,

www.media58.nl

Oplage: 17.000

MET DANK AAN: Nelli Cooman

• Erik de Vries • Leo Nouwen

• Henk Visser • Martien Kleemans

• Anita de Munnik • Eries Pol

• Rafael Gubbels • Lennart Bijl

• Jaap Schot • Hugo de Jonge

• Martin Bouwman • Nina Belei

• Jorne Kap • Rick den Biggelaar

• Matthijs Heeres • Esther Koorn

• Debby Hanse • Huib Tieleman

• Arjan Arkensteijn

• Marco Arkensteijn

• Marieke Braber-Schot

• Danny van Oeveren

• Britt Visbeen • Marlinde de Jonge

• Arend van der Wel • Werkgroep

Agenda Toerisme • Zeeuws Archief

• Studio Caats • Artestiq

Reacties, vragen of suggesties?

info@eilandmarketingsd.nl

WWW.OPSCHOUWENDUIVELAND.NL

Laat je inspireren en deel je avonturen op:

@opschouwenduiveland

#opschouwenduiveland

SCHOUWENDUIVELAND *agenda*

Op Schouwen-Duiveland is er jaarrond wat te doen! voor een volledig overzicht ga je naar opschouwenduiveland.nl/agenda

Organiseer jij iets dat voor iedereen toegankelijk is? Meld het gratis aan in de evenementenkalender via eilandmarketingsd.nl/evenement-aanmelden.

*bekijk
de agenda
online:*

OPSCHOUWENDUIVELAND.NL

JULI

12 JULI

⟨ **BROUWSE DAG**

17 T/M 19 JULI

⟨ **VISSERIJDAGEN BRUINISSE**

OKT

8 OKTOBER

⟨ **BANENMARKT**

NOV

21 T/M 23 NOVEMBER

⟨ **NICOLAAS WINTERFAIR**

AUG

9 AUGUSTUS

⟨ **BURGSHE DAG**

21 T/M 23 AUGUSTUS

⟨ **HAVENDAGEN ZIERIKZEE**

MEI

7 MEI

⟨ **80 JAAR BEVRIJDING
SCHOUWEN-DUIVELAND**

31 MEI

⟨ **RENESEDAG**

JUNI

4 T/M 7 JUNI

⟨ **ANYWAVE ZIERIKZEE**

14 T/M 22 JUNI

⟨ **KUNSTSCHOUW**

SEPT

13 SEPTEMBER

⟨ **OPEN MONUMENTENDAG**

13 SEPTEMBER

⟨ **BRUZZZ NAZOMERFESTIVAL**

20 SEPTEMBER

⟨ **SAMEN FESTIVAL**

27 SEPTEMBER

⟨ **INWONERSDAG TOERISME**

DEC

19 & 20 DECEMBER

⟨ **ZEEUWSE WINTERFAIR**

30 DECEMBER

⟨ **LICHTJESTOUR
SCHOUWEN-DUIVELAND**